

Anselmus Stolz: De sanctissima Trinitate, Friburgi Brisgoviae 1939. Herder et Co., 8°, Str. 141.

Anselmo Stolz O. S. B. i Herman Keller O. S. B. zamislili su izdanje priručnika za čitavu teologiju. Čitav taj ciklus bit će razdijeljen u 9 svezaka, a brojiti će oko 128° str.

Pisci su započeli svoje djelo sa svezkom o presv. Trojstvu, koje je sastavio A. Stolz. Razpravljanje je podijeljeno na dva glavna dijela: pozitivni (Explicatio fidei Trinitatis usque ad definitionem divinitatis Spiritus sancti) i spekulativni (Intellectus fidei Trinitatis).

Značajka je ovog udžbenika ponajprije u tome, što sustavno iznosi filozofsko-historijske teorije o postanku i razvitku vjerovanja u presv. Trojstvo i podaje opširniji uvid u historijat pojedine dogmatske istine. Posebna je pak njegova odlika, što natanje iznosi i razlaže, kako su pojedine zasade uzvišenog misterija osvijetljene u filozofskoj spekulaciji grčke i latinske patristike i skolastike. Treba spomenuti, da je razgledom trojstvenog sadržaja u svijetlu filozofske koncepcije sv. otaca ubačeno u nedokučivi misterij mnogo svijetla, napose u odnosu presv. Trojstva prema svijetu i unutarjem duhovnom, milosnom čovječjem životu. Zaliti je tek, što je auktorovo razglabanje u ovom pogledu katkad prekratko, tako, da nam zaključak nije uvijek i u svakom obziru potpuno objašnjen. Nema dvojbe, da je auktor svojim načinom obradbe upotpuno dosadani način prikazivanja i obrađivanja tajne presv. Trojstva. Upotpunjujući tako dosadanju argumentaciju obiljem dokaza iz historije te patristike i skolastike, auktor je bez sumnje veoma zadužio bogoslovnu literaturu. Zbog jasnoće i konciznosti djelo može dobro poslužiti i kao udžbenik na bogoslovskim učilištima.

Stj. B.

Dr. P. Ivanišić: Nauka Antonija Krapovickog, kijevskog metropolita o istočnom grijehu. Đakovo 1942., str. 30

Metropolit Antonij došao je iz Rusije kao izbjeglica za vrijeme prvog svjetskog rata te je živio u Hrvatskim Karlovcima, gdje je i umro. Iza njegove smrti napisao je g. 1939. prof. dogmatike u Beogradu dr. J. Popović, da nitko »u novije doba nije tako silno uticao na pravoslavnu misao kao blaženi mitropolit Antonije«, koji je »pravoslavnu misao preneo sa skolastičko-racionalističkog puta na blagodatno-podvižnički, jer ništa nije tuđe pravoslavlju kao bezživotni skolasticizam i ledeni racionalizam«. G. 1926. izdao je mitropolit Antonij knjigu: Dogmat iskupnjenja (ruski), gdje u jednom dijelu raspravlja o istočnom grijehu (str. 50—54). Antonijevu koncepciju o istočnom grijehu dr. P. Ivanišić podržava razglobu i kritici. Metropolit Antonij poriče opstojnost istočnog grijeha u katoličkom smislu. On zastupa posve Pelagijevo stanovište, da je Adamov osobni grijeh naškodio samo njemu, a ne potomcima. Smrt nije kazan za grijeh, koji bi mi primili od Adama, nego je ona kazan za osobne grijeh svijeta, jer svi ljudi griješe. Adam nije uzrok grijeha svijeta, nego je on prvi sagriješio, dao primjer, pokazao put i otvorio vrata, kojim je ušao grijeh. Mi nijesmo po naravi griješni, ili zato, jer rođenjem dolazimo od Adama. Mi bismo bili griješnici i onda, kad ne bismo potjecali od Adama. Bog nam je naime dao narav sklonu na grijeh, i po toj sklonosti mi uistinu postajemo griješnici.

Iznoseći Antonijevu nauku pokazuje dr. I., kako ona posve iskrivljuje narav istočnog grijeha, pače, kako poriče samu njegovu bit. Dr. I. nadalje ruši svaki oslon, na koji se upire Antonijeva argumentacija. To je ponajprije Antonijevo krivo tumačenje teksta apostol. Pavla: *ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον* — in quo omnes peccaverunt — u kojem svi sagriješise (Rim. 5, 12) Dr. I. pokazuje nemogućnost Antonijeve egzegeze navedenih riječi, po kojoj bi izlazilo, da smrt zato prelazi na sve ljude, jer svi osobno griješe. I za drugi argumenat, koji Antonije za svoju tezu iznosi iz riječi sv. Ivana Zlatoustog: »Da se jedan kazni radi tuđe krivnje, to se ne čini sasvim pravednim«, pokazuje dr. I. da ne vrijedi. Nagla-

sujući naime poznato i opravdano načelo, da se za shvaćanje nejasnog mjesta treba obazreti i na druga jasnija mjesta, iznosi dr. Iv. mjesta, gdje sv. Ivan jasno naglašuje kat. nauku. Sam srpski bogoslov dr. D. Jakšić u monografiji o sv. Ivanu Zlatoustom izričito veli, da je sv. Ivan Zlatousti imao o istočnom grijehu Augustinovu, a ne Pelagijevu koncepciju. Budući da metropolit A. konačno ističe, da je njegovo shvaćanje istočnog grijeha u skladu s kršćanskom tradicijom, iznosi dr. I. najstarija svjedočanstva: Barnabe, Justina, Ireneja, Origena, Augustina, Bazilija i Atanazija, kojih je nauka posve oprečna ovome, što tvrdi mitropolit Antonije.

Tako eto ova kratka rasprava osvjetljujući krivo shvaćanje istočnog grijeha, koje iznosi mitropolit Antonije, daje novi dokument nesigurnosti i lutanja istočnog bogoslova, odijeljenog od Petrove pečine.

Stj. B.

P. Dr. Christophorus Berutti O. P.: Institutiones iuris Canonici. Volumen IV.: **De Rebus.** Taurini - Romae 1940. Ed. Marietti, 8°, pag. XX—562.

Ova je knjiga četvrti svezak (Vol. IV) autorovih Institucija kanonskoga prava, koje treba da budu izdane u svega šest svezaka, od kojih su do sada objavljena tri: I.: Normae generales (1936), III.: De delictis (1936) i VI.: De delictis et poenis (1938). Ovaj četvrti svezak obradjuje treću knjigu Kodeksa kanonskog prava: Stvari (De rebus), ali ne podpuno, jer od šest dielova (Partes), koliko ih ima treća knjiga Kodeksova, autor posvema izpušta prvi (De sacramentis) sa ženitbenim pravom i peti (De beneficiis aliisque institutis ecclesiasticis non collegialibus). Kanonskopravne odredbe o sakramentima ne izlaže, nego to ostavlja moralci i pastoralci. To ne smatramo posve opravdanim, napose što se tiče ženitbenog prava, ni u pogledu slušača, kojima je knjiga u prvom redu namijenjena, jer se kanonsko-pravni propisi ne daju i ne mogu, stručno, kako treba, dati ni u moralnom ni u pastirskom bogoslovlju. Tim izpuštanjem postaje knjiga, obćenito uzeto, manjkavom i manje uporabljivom. Nadarbinsko pravo, koje također izpušta, obećaje autor obraditi u drugom svezku (II.: De personis in genere et de clericis), koji ima uskoro izaći. Ni to ne možemo odobriti, jer se time narušava ono »sveto pravilo«, koje se po poznatom dekretu S. C. Seminar. (Cum novum, 7/8, 1917, AAS, 1917, 439) ima obdržavati i po kojemu se razdioba svih učenika kanonskog prava mora točno prilagoditi razdiobi Kodeksa.

Inače se i ovaj svezak Beruttijevih institucija odlikuje osobitom jasnoćom izlaganja. Kako je knjiga u prvom redu školski učenik donosi književnost i naučni aparat dosta umjereno, a isto tako i poviestne podatke. Djelo Beruttijevo osobito preporučamo studentima sv. bogoslovlja.

Dr. F. H.

P. Matthaeus conte a Coronata O. M. C.: Institutiones iuris canonici. Volumen III.: **De processibus.** Taurini-Romae 1941. Ed. Marietti. 8°. pag. 717.

God. 1939. izdao je uvaženi kanonistički pisac Coronata prvi i drugi svezak svojih Institucija kanonskoga prava u drugom izdanju (vd. Bogoslovska Smotra, 1940. str. 308), a sada evo i trećega svezka, u kojemu je obradjeno kanonsko procesno pravo.

Ovo je novo izdanje prema prvomu (1933) u svemu, gdje je to autor smatrao potrebnim, izpravljeno i nadopunjeno, naročito su dodana sva nova rješenja i naputci sv. Stolice na području procesnog prava. U sam tekst i gradivo knjige nije pisac u novom izdanju mnogo dirao niti mienjao. Zato se suviše ne obazire ni na noviju književnost (tako n. pr. nema spomena za: Lega-Bartocetti, Commentarius in iudicia eccle-